

1958 APR 4.

Nemzet

Szombat, 1958. április 4.

244 A VII. Magyar Képzőművészeti Kiállítás szobrairól

SZOBRÁSZAINK tevékenysége a műfajok sokféleségében éppoly változatos, mint a festőművészet termése és kezdeményező gondolatokat mutat különösen a nagyszabású, monumentális feladatok megoldásában. A Tanácsköztársasági emlékműpályázat nagy erőpróba, de még nagyobb lehetőség elé állította szobrászművészetünket. S noha csak a helyszínen történt végleges elhelyezés teszi majd lehetővé a döntő vélemény kialakítását, annyit már most is megállapíthatunk, hogy a kiállításon szereplő emlékművek modelljeit a képzőművészet szabadabb szárnyalása, a formanyelv gazdagodása és elsősorban az eszmei biztonság, a tartalmi egyértelműség jellemzi. Közérthető, szép jelképekben, hatásos plasztikai művekben öltött szobrászi formát a Tanácsköztársaság történelemformáló forradalmisága, s a művészek a korszerű emlékmű-szobrászat sok alapvető problémáját tisztázták a nem mindennapi feladaton belül.

A Tanácsköztársaság emlékművei között *Maikrisz* Agamemnon sommásan mintázott, a térszerűség szempontjából is kitűnően felfogott, áthelyezett tömegmozgásában érvényesülő alkotása, *Kiss István* szobrászi erővel mintázott, nagy lendületű figurája, *Tar István* őszinte patoszú, ihletett, szép mozgású női alakja, *Kucs Béla* két élethalálharcát vívó alak ritmikus mozgására épített kompozíciója, *Mikus Sándor* életeli, közvetlen fiatal katonája, *Gyenes Tamás* monumentális felfogású, kifejező körvonalba fogott újpésti emlékműve különféle jelképekkel, de az eszmei mondanivalót kidomborító, s a megjelenítésben nagy igényű eszközöket alkalmazó újszerű emlékszobrászatunk kiemelkedő eredményei. De ugyanilyen joggal említhetnénk *Olesai Kiss Zoltán* Kosuth-díjjal kitüntetett, mártír-emlékművének az őszinte patosz atmoszféráját megteremtő hármass csoportját, a fiatal *Kalló Viktor* heroikus fogalmazású Köztársaság téri mártír emlékművének a szobrászi problémákon diadalmaszkodó erőit, *Kerényi Jenő* doborművének drámai ritmusú mozgalmasságát, *Lessenyei Márta* Az eszméért című, többalakos kompozíciójának érzékeny képzőművészeti valló, költői megoldását.

AZ ALKOTÓ KÉPZŐMŰVÉSZETI plasztikai művészetünkben is mindinkább felszabadítja magát a beidézett konvenciók alól, s ha a kiállítás termében találkozunk is olyan szobrokkal, amelyek a mesteriségbeli biztonság és az akadémikus formaképzés kettős bázisára épülnek, általában az

őszintebb, egyénibb hang, az elmélyülés, az üres látványosság helyett a tartalommal telített mesterkéletlen szobrászi alakítás, az igaz és általános szépségek odaadó keresése jut érvényre a sokrétű plasztikai anyagban. A rendezés pedig annyi ötlettel, körültekintő gondnal, biztos ízléssel sorakoztatta fel a műtárgyakat, hogy egyetlen jelentős alkotás sem kerülheti el a látogatók figyelmét.

A gazdag kiállítás egyik legszebb szobra *Laborcz Ferenc* Mátrai Vénusza. A nemes, fekete erezetű fehér márványból gyöngyöden, csak lényeges formáiban kihantolt fiatal leány álló alakja artisztikus, finom mozdulatú kompozíció, melynek kissé ellégyesített, bensőséges fogalmazása minden nézetben báj, csendes örömet sugároz. A foglalkoztatottság egyre szerencsésebben bontakoztatja ki *Herczeg Klára* képességeit. Díjnyertes kecskeméti tanácsköztársasági emlékműve mellett most karakteres női portréja, és a kőbe faragott nagyméretű, *Család* című egészséges, egyensúlyozott formákból alakított megkapó kompozíciója mutat fejlődésnek eredményeire, formalkotó anyagkezelésének biztonságára.

A tanulmány-jellegű szobrokban is akad néhány kimagasló érték. Ezek között fel tűnik *Nyíró Gyula* hajlékony csontozatú, kamasz *Horgászfű*-ja, amelyben bonyolult mozgás-problémát invenciózus formalitással, áttekinthetően old meg, s a lélektani mozzanatot is csorbítatlanul közvetíti. A fiatal szobrász-nemzedék nagy ígéretének, *Kovács Ferencnek* *Táncoló lányok* című friss életérzést tükröző, tökéletesen megoldott bronzszobra, tömbszerűen összefogott sir-émlék-terve és igéző kedvességgel megmunkált vörös márvány gyermekfeje (mely egyébként a kiállítás egyik nagy sikere), valamint *Bencze József* gépkezelő munkást, ábrázoló szobrával új élményt, új hangot pendítő törekvése, *Mészáros Dezső* kútfigurája és cigánylányfeje a jövő biztató útkeresésének bizonyosságai.

A JELLEMEKET mélyen és sokrétűen tolmácsolják az aránylag kevés számú portré között: *Halmágyi István* kitűnő *Vedres Márk* képmása, *Vilt Tibor* nagyvonalúan összefogott *Luxemburg Róza* portréja, *Saar Erzsébet* érzéketlenül megmunkált fejei, *Pál Mihály* lélektani árnyalattal visszaadott férfi-típusa, a mesterének, *Ferenczy Béni*nek hatása alól szabaduló, nagyképeségű *Vigh Tamás* kvalitásos női feje, *Kunvári Lilla* gazdagon előadott portréja, *Kiss Sándor* műve és nem utolsósorban *Kisfaludy*

Stróbl Zsigmond virtuózan előadott két férfiképmása.

Külön kellene szólnunk *Sz. Veszely* Jelena nagy méretben való gondolkodásra valló, sima felületekkel mintázott életnagyságú női aktjának a játékos báj sem nélkülöző derűs harmonijáról, *Farkas Aladár* *Testvérek* című kompozíciójáról, *Boldogfai Farkas Sándor*, *Kocsis András*, a termékeny és tetszetős *Marton László*, *Ungvári Lajos* munkásságáról, *Szebenyi* Imre ólomból kalapált újszerű kísérletéről, szobrászatunk legidősebb mesterének, *Vedres Márknak* kisplasztikai mesterművéről, *Pátzay Pál* lírai gráciával mozduló, új kisplasztikája, a *Merengő* — mely a nagy reneszánsz-mesterek élettelségével vetekszik — maradandó értékkel gazdagítja az intim jellegű műfajt.

Megyeri Barna friss meglátással mintázott *Varrónó-je*, *Madarassy* Walter ízléses, dekoratív faldísz, s néhány tárlónyi magas művészi igényű érem, *Borsos Miklós*, *Duray Tibor*, *Engels József*, *Kiss Nagy* András művei (nem hagyhatjuk említés nélkül *Földes* Lenke halk lélekrezdüléseket megvillantó szobrocskáit sem) egészítik ki a VII. magyar képzőművészeti kiállítás plasztikai anyagát, amely szobrászatunk gazdagodását mutatja: minden műfajban.

Dutka Mária